

UNIUNEA EUROPEANĂ

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Universitatea
Româno-Americană

Izvoarele dreptului internațional

Izvoare principale:

- tratatul internațional
- cutuma internațională

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Universitatea
Româno-Americană

Izvoarele dreptului internațional

☀ Reglementare:

- articolul 38 din Statutul Curții
Internaționale de Justiție ("dreptul
aplicabil în fața Curții"):

- a) convențiile internaționale (tratatul)
- b) cutuma internațională
- c) principiile generale de drept
- d) jurisprudența și doctrina

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Universitatea
Româno-Americană

Art. 38 din Statutul CIJ

- ✦ Enumerarea este exemplificativă (mai există actele unilaterale, actele organizațiilor internaționale)
- ✦ Izvoare principale: tratat, cutuma, principiile generale de drept; izvor subsidiar: jurisprudența și doctrina
- ✦ Nu există ierarhie între izvoarele principale

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Universitatea
Româno-Americană

Tratatul internațional

Definiție: acord de voință încheiat în scris între subiecte de drept internațional (state/organizații internaționale), guvernat de dreptul internațional, având scopul de a produce efecte juridice

- poate fi consemnat într-un instrument unic sau în mai multe instrumente conexe;
- Indiferent de denumirea sa: tratat/convenție/pact/memorandum de înțelegere/acord/

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Universitatea
Româno-Americană

Tratatul internațional

- ☀ Clasificare:
 - tratate legi/contract
 - tratate bilaterale/multilaterale

Reglementare:

Convenția de la Viena cu privire la dreptul
tratatelor între state (1969)

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Universitatea
Româno-Americană

Etapele încheierii unui tratat:

- a) Negocierea
- b) Semnarea
- c) Exprimarea consimțământului
- d) Intrarea în vigoare

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Universitatea
Româno-Americană

Etapele încheierii tratatelor

- a) Negocierea – se finalizează cu convenirea textului
 - parafarea/ semnarea *ad referendum*
- b) Semnarea – semnificația juridică = autentificarea textului – acordul formal asupra *faptului că negocierile s-au încheiat și textul este definitiv*
 - ca regulă, semnarea nu are ca efect exprimarea voinței statului;

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Universitatea
Româno-Americană

Etapele încheierii tratatului

- c) Exprimarea consimțământului:
 - Ratificare
 - Aprobare
 - Acceptare
 - Aderare
 - În mod excepțional, semnare
- d) Intrarea în vigoare
 - cazul tratatelor bilaterale
 - cazul tratatelor multilaterale

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Universitatea
Româno-Americană

Deosebiri față de alte documente

- ☀ Contractul de stat – act juridic încheiat între un stat și o societate transnațională, care reglementează drepturi și obligații reciproce, guvernat de reguli juridice alese de părți;
- ☀ Documente între state realizate *fără scopul de a produce efecte juridice*: declarații politice, memorandumuri de înțelegere:
În practică: formularea textului "shall/will", existența unei clauze finale "prezentul ... intră în vigoare..."

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Universitatea
Româno-Americană

Condiții de formă

☀ Practica CIJ:

condițiile de formă nu sunt esențiale:

- o hartă nesemnată de părți dar confirmată prin practica ulterioară primește valoare obligatorie (Templul Preah-Vihear, Cambogia c. Thailanda)
- un document de demarcație semnat de Poliția de Frontieră produce efecte juridice (Delimitarea maritimă în Marea Neagră România c. Ucraina)

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Universitatea
Româno-Americană

Cutuma internațională

Definiție: practică generală, relativ îndelungată și repetată a statelor, considerată de ele ca dând expresie unei reguli de conduită cu forță juridică obligatorie

Art. 38: "cutuma internațională, ca dovadă a practicii generale, acceptată ca drept"

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Universitatea
Româno-Americană

Elementele cutumei

1) Elementul material

- practică generală: interpretată în sensul de "reprezentativă"

situație specială : cutumele bilaterale (cazul "Dreptul de trecere prin teritoriul indian", CIJ, Portugalia c. India, 1960)

- practică repetată
- practică îndelungată (jurisprudența CIJ "Platoul continental al Mării Nordului" 1974)

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Universitatea
Româno-Americană

Elementul material

- ✦ Cutuma nu se realizează, totuși, pe baza simplei "majorități" – opoziția unui număr semnificativ de state la o anumită regulă blochează crearea unei cutume, chiar dacă este favorizată de majoritate (avizul CIJ *Legalitatea folosirii armelor nucleare*, 1996)

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Universitatea
Româno-Americană

Elementele cutumei

- 2) Elementul subiectiv – atitudinea statului (a organelor statului) de a se conforma practicii *pentru motivul că reprezintă o normă obligatorie*
 - elementul subiectiv presupune acte ale autorităților din care să rezulte că statul consideră o practică impunând o anumită conduită ca obligatorie

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIOPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Universitatea
Româno-Americană

Dovada cutumei

- practic, dovada cutumei presupune dovada elementului subiectiv:
 - a) corespondența diplomatică, instrucțiuni către diplomați
 - b) declarații de presă ale oficialilor, luări de poziții publice, acte unilaterale
 - c) declarații politice bilaterale/multilaterale
 - d) tratate multilaterale care codifică/conțin norme noi care sunt acceptate ca state drept cutumă
 - e) Acte ale organizațiilor internaționale (rezoluții, avize)
 - f) legi interne/hotărâri judecătorești interne

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Universitatea
Româno-Americană

Relația dintre tratat și cutumă

- 1) Există posibilitatea ca un tratat să "codifice" norme existente anterior în cutumă (ex: Convenția de la Viena privind relațiile diplomatice)
- 2) Există posibilitatea ca un tratat să creeze norme noi, care să fie "preluate" în calitate de cutumă de state care nu sunt părți

Concluzie: tratatele și cutumele pot exista în paralel

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIOPSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Universitatea
Româno-Americană

Opozabilitatea cutumei

- ☀ Chiar dacă s-a făcut dovada unei cutume, ea nu poate fi invocată împotriva unui stat care a obiectat la aceasta (a "repudiat această practică")
 - Zonele de pescuit anglo-norvegiene (1951)
 - Azilul (Columbia c. Peru, 1950)

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Universitatea
Româno-Americană

Codificarea dreptului internațional

Definiții:

- codificarea = sintetizarea, sistematizarea și ordonarea cutumei internaționale prin intermediul tratatelor
- dezvoltarea progresivă = crearea de norme noi, care nu existau ca norme cutumiare, prin intermediul tratatelor

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Universitatea
Româno-Americană

Codificarea dreptului internațional

- ☀ Art. 13 (1) din Carta ONU: AG încurajează "codificarea și dezvoltarea progresivă"
- ☀ 1947 – Comisia de Drept Internațional – 34 specialiști
 - dreptul mării
 - dreptul diplomatic și consular
 - răspunderea statelor
 - Dreptul tratatelor
 - Succesiunea statelor
 - Folosirea cursurilor de apă în alte scopuri decât navigația (1997)
 - Curtea Penală Internațională
 - Imunitățile de jurisdicție ale statelor și proprietăților (2005)